

ความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเปิดเสรีทางการค้า โลกาภิวัตน์ และสถาบันทางการเงินที่สำคัญของโลกเป็นปัจจัยหลักที่ไม่เพียงแต่ส่งผลต่อกระบวนการและผลลัพธ์ของการพัฒนาของโลกเท่านั้น แต่ยังมีผลสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย กลไกพหุภาคี เช่น World Summit on Sustainable Development (WSSD) เป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นผลดังกล่าวได้อย่างชัดเจน WSSD เป็นเวทีโลกที่จัดต่อเนื่องจากการประชุม Rio Earth Summit ในปี 1992 ซึ่งเป็นเวทีที่สร้างข้อตกลงสำคัญ และเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น ปฏิญญาริโอ และแผนปฏิบัติการ 21 เป็นต้น

แม้ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงเวลาที่ผ่านมา แต่ไม่อาจกล่าวได้ว่าพัฒนานั้นมีความยั่งยืน การเจรจาระหว่างประเทศเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้จึงเป็นโอกาสที่เสริมสร้างให้เกิดความตระหนักในสังคมไทยเกี่ยวกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน วิกฤตการณ์ทางการเงินเมื่อปี ค.ศ. 1997 ได้ให้บทเรียนที่ล้ำค่าซึ่งทำให้ประเทศไทยรู้ซึ่งถึงความหมายและความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน ในปีเดียวกันการพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันทำให้ความฝันของการปฏิรูปทางการเมืองเป็นจริงสำหรับประเทศไทย ในปัจจุบันภาคประชาสังคมได้มีบทบาทเข้าร่วมผลักดันให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเป็นธรรม และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

หลังการประชุม Rio Earth Summit เมื่อปี 1992 ได้มีความพยายามในการสร้างความเข้าใจแก่สาธารณชนเกี่ยวกับมติการพัฒนาที่สำคัญต่างๆก่อนข้างน้อยและกระจัดกระจาย การร่วมมือกันของทุกภาคเพื่อกระตุ้นให้สังคมรับรู้ความสำคัญของแนวทางการเคลื่อนไหวของโลก และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นยิ่ง ซึ่งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เล็งเห็นความสำคัญและได้สนับสนุนให้จัดเวทีสาธารณะขึ้นโดยหวังให้ผู้เกี่ยวข้องผู้สนใจและสื่อสารมวลชนได้แลกเปลี่ยนและนำผลไปเผยแพร่แก่สาธารณชน การจัดเวทีสาธารณะอย่างต่อเนื่องประกอบด้วยหัวข้อเรื่องสำคัญ 8 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนั้น สกว.ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุม WSSD ที่กรุงโจฮันเนสเบิร์ก และได้นำเสนอความเห็นเกี่ยวกับ Johannesburg Plan of Implementation (JPI) ที่มีนัยสำคัญต่อประเทศไทย โดยมีข้อเสนอหลัก 4 ประการคือ

- (1) สังคมไทยต้องปรับกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบบูรณาการอย่างจริงจัง
- (2) สังคมไทยต้องเปิดกว้างและเข้ามามีส่วนร่วมในสังคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- (3) ประเทศไทยต้องดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเข้มข้น
- (4) ประเทศไทยต้องเร่งสร้างสังคมบนฐาน “ความรู้” เพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน

Together with advancement in science and technology, trade liberalization, globalization processes and Brettonwoods institutions are key dynamism since the beginning of 20th Century that shape not only processes and outcomes of global development, but also international architectures in significant ways. An emergence of a multilateral development process such as the World Summit on Sustainable Development (WSSD) is perhaps the most visible testimony of this statement. It is the follow up of the 1992 Rio Earth Summit that produced, among others, the Rio Declaration on Environment and Development and Agenda 21 to enable sustainable development.

Thailand had been quite successful in economic development, but it could hardly claim that such development is sustainable. International debates on sustainable development came at the right time to alert the Thai public of risks that may arise from unsustainable development. The 1997 financial crisis has been a blessing-in-disguise for Thailand to appreciate the needs and merit of development sustainability, as its 30-year economic prosperity suddenly collapsed like a house of cards. In the same year, the new Constitution suddenly turns political idealism into reality that Thais could have long hoped for. Coupled with the declining dominance of bureaucracy, the civil society at large now has more open playing fields in assuring that development is not only sustainable, but also just and participatory.

Efforts to heighten public understanding of these changes in connection to sustainable development after the monumental Rio Conference in 1992 in Thailand were low and fragmented. A consolidated effort to alert and educate the general public of the significance of participatory sustainable development and global dynamism was therefore very much in demand. Thailand Research Fund (TRF) tried to bridge that gap by launching a public forum aiming to engage the media to play a major role in disseminating the Rio Process leading to WSSD in Johannesburg. Eight major topics were chosen to model key issues affecting sustainable development and to raise participatory discussions among different stakeholders at each forum. In addition, TRF observed the process and outcomes, and debriefed the general public on implications of Johannesburg Plan on Implement (JPI) on Thailand, as well as suggested issues for further research and actions. Key recommendations include the needs for Thailand to explore opportunities in JPI and to undertake (1) paradigm shifts for sustainable development, (2) open and participatory approach to international relations, (3) pursuit of sustainable development prescriptions, and (4) research and development in support of sustainable development.